

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

2. An qui asserit de rebus Fidei se dubitasse, puniendus sit tanquam
Hæreticus? Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. res. 47.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

forem habet contra fidem, nec proinde hæreticus est.

3. Ad authoritatem verò Stephani Papæ in c. 1. de hæresi, ubi asserit dubium in fide esse infidelem. Respondetur, hoc esse verum privative, quia scilicet privatur certitudine assensus, necessaria ad habitum fidei retinendum: non autem esse verum contrarie, quasi habeat actum fidei contrarium, cum revera non habeat. Secundò respondetur, quòd dubius in fide dicitur infidelis, quoad solum externum. Et tandem dico dubium in fide esse infidelem, ex mente dicti Pontificis, quotiescumque hæret, & præterea reflectit se supra suam cogitationem dubiam, & elicit iudicium erroneum circa res fidei, ita ut de facto putet illas esse tantum probabiles. Hic ergo, qui hac ratione dubitat, est vere infidelis. Opinio igitur nostra est satis probabilis, & tuta in praxi, unde Portel ubi supra, asserit ex consilio etiam cuiusdam insignis Theologi, excusasse quemdam, qui dubitabat, an Christus Dominus verè esset in Eucharistia, quia intellectus talis dubitantis dubius, & pendulus fuit, & nullum iudicium formavit. Hæc doctrina est valde notanda à Confessariis.

RESOL. II.

An qui asserit de rebus Fidei se dubitasse, puniendus sit tanquam Hæreticus? Ex part. 1. tract. 8. & Misc. 8. Ref. 47.

Sup. hoc lege doct. præcedentis ref.

§. 1. Affirmativè responder Sanchez in summa tom. 1. lib. 6. cap. 8. num. 13. Sic enim asserit Sexto deducitur, hæreticum eò quod res fidei esse dubias credat fore externum, si dicat de rebus fidei se dubitare, quamvis non dicat esse dubias. Quamvis enim solum dubium absque eo iudicio non constituat hominem hæreticum (ut diximus cap. præcedenti num. 12.) & hic solum suam dubitationem explicet. At cum moraliter (ut eo num. 12. sine diximus) cum ea dubitatione sit conjunctum id iudicium reddens hominem hæreticum, ea verba vehementem hæresis præsumptionem inducunt: ac sufficientem, ut Ecclesia possit id iudicium præsumere, ac procedere contra illum, ac hæreticum. Ita Sanchez.

2. Sed circa hanc Sanchezij opinionem valdè dubitat, nec admittit Dicastillus de Sacrament. tom. 2. tractat. 8. disputat. 10. dubitat. 5. numero 57. Quamvis enim multi dicant dubitantem de rebus fidei esse hæreticum, si cum pertinacia dubitet, ac proinde omnibus hæreticorum poenis obnoxium, ut videtur est apud eundem Sanchez citat. capit. 7. numero 11. ubi quam plurimos refert; alij tamen negant illum esse verè hæreticum; ac proinde non subiacere poenis hæreticorum, dubitare enim propriè est non habere assensum in alterutram partem: Hæresis autem est error fidei contrarius, ut ipse Sanchez ibidem docet numero 1. item fides, & hæresis sunt duo extrema, sicuti assensus, & dissensus circa eandem rem fidei, dubitatio verò est quasi medium inter utrumque; nec obstat, quod cap. 1. de hæreticis, qui dubius est in fide, dicatur infidelis, nam ut responder Canus lib. 12. de locis Theologicis, capit. 9. dicitur infidelis non contrarie, sed privative, quia caret assensu fidei, & etiam dici potest talis, quoad præsumptionem, sed non re vera: præsumit enim ius cum tali dubio conjungi vitium contrarium. Nec etiam obstat quod ille, qui dubitat, eo ipso perdat fidem ut potè carens assensu certo, in quo fidei substantia consistit; nam ut rectè etiam responder Canus, fides non solù amittitur per hæresim, sed per dubium quod inter hæresim, & fidem est medium; sicut color albus non solum per nigrum expellitur; sed etiam per colores medios. Ne tandem obstat quod error in fide

cum pertinacia in baptizato sit hæresis: hic autem errat in fide, ut potè habens, quæ sunt certa pro incertis, eo ipso quod dubitat; hoc (inquam) etiam non obstat, quia ille revera (ut dicimus) non habet iudicium erroneum, sed est merè pendulus. Ita Præter Sanchez cit. num. 12. cap. 10. 7. sed de his alibi.

3. Ex quo fundamento constat probabile esse, quod quamvis revera habeat interius iudicium contrarium: quo ille hæreticus iudicat res fidei esse dubias adhuc si tantum dicat, se dubitare de rebus fidei, non sit externus hæreticus; illa enim verba solum significant animum pendulum non verò animum habentem iudicium contra fidem. Quod autem Ecclesia possit præsumere contra illum, non eo ipso censetur ille sufficienter hæreticus externus, nec video cur debeat puniri poenis quibus puniuntur veri hæretici. Unde contra delinquentes, quorum delictum solum manet in præsumptione, non solet in foro exteriori tam acris sententia, sicut contra delinquentes plene convictos, aut confessos. Verba autem ipsa etiam præbeant occasionem suspiciendi illum habere animum hæreticum nullo tamen modo hæreticum animum significant, neque id, quod non possit esse sine hæretico animo, neque enim necesse est, ut eo ipso, quod quis dubitat de aliqua re sibi credenda proposita, quali reflectatur supra suum actum dubitandi, cum possit id non facere; si ve quia non cogitat de tali actu eliciendo; si ve, quia cum subit cogitatio illius, divertit ad alia objecta. Itaque solum, quod ita moraliter sæpius contingit non videtur sufficere ad illam plenam significationem internæ hæresis quam verba illa non significant. Et hæc omnia docet Dicastillus ubi supra, unde in facti contingentia à Dominis inquisitoribus, & eorum Consultoribus, attentè, & maturè causam talis pendendam esse puto.

RESOL. III.

An qui dixit hæresim externam, sed postea dubitavit, an dum illam protulit, ita mente senserit, vel illam affirmavit causâ jocii, quæritur, an talis hæresis sit reservata?

Et an, si propter dubium illud inferior absolvi ab hæresi, v. g. vel ab alio peccato reservato, & postea poenitens re melius examinata, deponat dubium, & recorderetur certo peccati commissi, quod erat reservatum, censetur jam legitime absolutus, an vero debeatur recurrere ad Superiorem pro absolutione?

Et an Hæreticus externus sit ille, qui in somnis, aut ebrietate pronuntiavit hæresim externam?

Et alius curiosus casus proponitur circa hæresim in principio §. penult. huius Resolutionis. Ex p. 1. tr. 7. & Misc. 7. Ref. 19.

§. 1. Affirmat Sanchez in summa tom. 1. libro 1. ca. 5. cap. 10. numero 74. quia quando est præsumptio fori externi pro veritate peccati commissi, illud peccatum esse reservatum, quia dum constat de veritate, forum internum sequitur præsumptio fori externi. Ergo in casu proposito præsumptio est pro hæresi, proinde illam hæresim externam esse reservatam, quia cum verba sint naturaliter signa internæ conceptionis, & intentionis nisi constet de opposito, non præsumitur proferentem aliud censendum fuisse, ut colligitur ex labæo verbi id subrepti de suppell. leg. & confirmant quia in foro externo talis homo censetur hæreticus, ergo idem est dicendum in foro interno.

2. Verum contrariam sententiam docet Eminentiſſimus